

SALON

NR 17

WNĘTRZA | ARCHITEKTURA | SZTUKA | STYL ŻYCIA

POLACY W PORTUGALII

**ZAMIESZKAĆ
NAD OCEANEM**

Szukamy nieruchomości.
Ceny, lokalizacje,
jakość budownictwa

**SARMACKA
MIŁOŚĆ**

Ekspresyjne formy
dywanów.
Co tkają młodzi

**BY SZTUKA
TRWAŁA**

Spadkobiercy
praw autorskich
polskich artystów

**LUBLIN BEZ
KOMPLEKSÓW**

Nowoczesna
architektura
zmienia miasto

VITRIUM
DESIGN BY CHRISTIAN WERNER

NATURAL COZY SPACES
Przytulnie jak w salonie.
www.duravit.pl

SALON

NR 17

spis treści

MARZEC - CZERWIEC / 2024

6 NASTROJE Echa portugalskiej tradycji i biopomysły we wzornictwie.

10 CO SIĘ DZIEJE

♦ La Biennale di Venezia, 2024. Koniec z dzieleniem obywateli na kategorie. Sztuka elementem tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

♦ Kalendarium wystaw godnych odwiedzenia.

20 PORTFOLIO Bartłomiej Radosz i jego fascynacja niedoskonałością.

22 FELIETON Jakub Stojałowski o tym, jak chwycić się brzytwy.

24 ART SALON Aby sztuka trwała dłużej niż życie. O fundacjach zajmujących się ochroną oraz promowaniem twórczości nieżyjących artystów.

40 ATELIER Wizyta w gdańskiej pracowni Katarzyny Swinarskiej.

50 POLACY W PORTUGALII

INWESTYCJE Jakie nieruchomości kupujemy w kraju ze światowej czołówki najlepszych miejsc do życia na emeryturze.

64 365 DNI SŁOŃCA Dom warszawiaków w Algarve. Zarabia na siebie i daje przyjemność odpoczynku od listopada do maja w jednej z najpiękniejszych scenarii nad oceanem.

76 INSPIRACJE Portugalska ceramika kradnie serca. Jest w niej jakaś prawda o życiu.

84 DOM I WNĘTRZE

♦ Krakowskie tropiki.
♦ Laboratorium pomysłów.

114 OD DESIGNU DO SZTUKI

Sarmacka spuścizna. Czy miłość do dywanów mamy w genach?

124 ARCHI-WYCIECZKA W podróży po miastach, które zachwycają architekturą, zawitaliśmy do Lublina.

132 PĘD DO ARCHITEKTURY

Wnętrza 2023 nominowane do Nagrody Specjalnej NAP.

136 DZIEJE RZECZY

Pamięć zapisana w przedmiotach.

138 AKTUALNOŚCI

40 Katarzyna Swinarska tworzy sztukę napędzaną kobiecą wrażliwością ciała i niezgodą na podporządkowanie.

5 Kolekcja Merano (proj. Alex Gufler). Krzesła z litego drewna, profilowane sklejki i... bez żadnej śruby. Wielokrotnie nagradzany i najlepiej sprzedający się model firmy TON.

50 Portugalia. Zwykle bywa planem na wakacje, potem pojawia się myśl: a może zamieszkać tutaj na stałe? Podpowiadamy, jak zostać właścicielem nieruchomości w tym kraju.

64 Nowe życie w Algarve. Na zdj. Jolanta w pomarańczowym gaju francuskich sąsiadów.

114 Dywany.

Próbowałam się ich pozbyć. Traktowałam z wyższością. Wyśmiewałam. A wygląda na to, że nie możemy się bez nich obejść.

SALON

na początek...

Zatrzymywanie chwil ma swoją magię i rytuał.

Dla mnie każdy numer „Salonu” to święto wspomnień z podróży – od 5 lat nie urlopuję bez robienia zdjęć i wywiadów do kolejnych publikacji. Życie prywatne zrosło się z pracą, a wspomnienia dostały szansę na przetrwanie.

Z długiego na prawie tysiąc kilometrów wybrzeża Portugalii najbardziej utkuła mi w pamięci majestatyczna przyroda najdalej na południowy zachód wysuniętego skrawka kontynentalnej Europy – Przylądka św. Wincentego. Wieje tam tak fantastycznie, że zapominasz o reszcie świata. Trzeba być czujnym, by nie zdmuchnęło cię z ponad 70-metrowych klifów. Jeszcze u schyłku średniowiecza wierzono, że w tym miejscu kończy się świat. Dalej już tylko otchłań oceanu. Wciąż spotkacie tam marzycieli zapatrzonych w siną dal.

Moja podróż wiodła szlakiem Polaków, którzy wybrali Algarve na swój drugi dom albo przeprowadzili się tam na stałe. Był początek maja, pachniały kwiaty, temperatura przekraczała 25 stopni, dopiero wieczorem niepostrzeżenie wkraadał się chłód. Zwiedzałam miasteczka, podziwiając architekturę pod mauretańskimi wpływami, smakowałam aromatyczną cataplantę. Życzliwi ludzie wokół, atmosfera spokoju.

„Portugalia jest dla tych, co chcą przez życie iść spacerowym krokiem, a nie biec do utraty tchu” – powtarzali mi polscy ekspaci.

W międzynarodowych rankingach na najlepsze miejsce do życia na emeryturze Portugalia od lat zajmuje czołowe lokaty. Docenia się jej autentyczność i łagodny klimat. Fakt, że jest jednym z najbezpieczniejszych krajów na świecie, z bardzo dobrą opieką zdrowotną. To, czego Portugalii brakuje ze względu na jej niewielki obszar, nadrabia różnorodnością: od tętniących życiem miast po zaciszne średniowieczne osady. Zobaczcie, jakie domy wypatrzyli dla siebie bohaterowie naszego reportażu i jak ułożyli sobie życie w tej krainie ciepła, soczystych pomarańczy i więzi z czasami przeszłymi.

Małgorzata Tomczyk

Fot. Jacek Kucharczyk

POLITYKA

Wydawca POLITYKA Spółka z o.o. S.K.A. Adres: ul. Stupecka 6, 02-309 Warszawa. Recepcja główna tel. 22-451-61-33/34, e-mail: polityka@polityka.pl, www.polityka.pl

Prezes i Redaktor Naczelny Jerzy Baczyński **Z-cy Redaktora Naczelnego** Mariusz Janicki, Witold Pawłowski **Dyrektor Wydawniczy** Piotr Zmelonek

Koncepcja wydania, Redaktor Prowadząca Małgorzata Tomczyk, e-mail: m.tomczyk@polityka.pl **Redakcja, korekta** Mirosława Kopoczek

Projekt graficzny Bożena Kalinowska, Piotr Tarasiuk **Grafika** Bożena Kalinowska **Fotoedycja, opracowanie zdjęć, produkcja** Joanna Zatorska

Dyrektor Biura Reklamy Izabela Kowalczyk-Dudek, tel. 22-451-61-45, e-mail: reklama@polityka.pl **Reklama** Mariola Galewska, tel. 22-451-61-67, e-mail: m.galewska@polityka.pl

Za treść ogłoszeń redakcja ponosi odpowiedzialność w granicach wskazanych w ust. 2 art. 42 ustawy Prawo prasowe.

www.ton.eu

Hand-crafted
for generations

La Zitta krzesło
design / Alexander Gufler ^{A/IT}

Jakość potwierdzona 10 - letnią gwarancją

SHOWROOM TON
02-797 Warszawa | Al. KEN 47/U10
Informacja o najbliższym salonie w Polsce:
tel. 22 406 20 00 | warszawa@ton.eu
Samodzielna konfiguracja na www.ton.eu

La Salvada, Melides, Portugalia. Autorem projektu jest Tarek Shamma. Urodzony w Egipcie, a pracujący w Londynie architekt terminował m.in. u Zahi Hadid. Jego znaki rozpoznawcze to wyczuwanie geometrii, graficzna dyscyplina. La Salvada powstała dla Christiana Louboutina. Za lśniąco w słońcu płaszczyznami, ozdobionymi charakterystycznymi dla regionu płytkami, wznoszą się schody - prowadzą do głównych drzwi, a potem na dach - na tarasy z widokiem na ocean. Projektując La Salvadę, Shamma dowiódł, jak ważne są dla niego spójność architektury z naturą i projektowanie z szacunkiem dla lokalnej kultury i rzemiosła.

1

Meandry kobaltu. Fuzyja włoskiego rzemiosła najwyższej próby i tradycyjnych portugalskich wzorów. Duet Dolce & Gabbana stworzył kolekcję Blu Mediterraneo inspirowaną azulejos. Są w niej m.in. tapeta z dekoracyjnymi tłoczeniami i fotel Lavanda z „ceramicznym” deseniem na tapicerce. dolcegabbana.com

2

ECHA PORTUGALII

Są wzory opowiadające historię, która nigdy się nie znudzi. **CHOĆ LOKALNA, ZACHWYCA W KAŻDYM MIEJSCU ŚWIATA.** Azulejos – siła autentycznego rzemiosła.

wybór **BEATA CIEŚLA**

Tekst MP, MK. Fot. serwisy prasowe firm

3

4

1. Talerze ceramiczne, ręcznie malowane, seria Ślady, proj. Izabella Wilk, [instagram.com/devilsclaws](https://www.instagram.com/devilsclaws). **2. Naszyjnik z akwamarynów**, kolekcja Maroko, Orska, orska.pl. **3. Vivido**, kolekcja totemów, proj. Supergirls Do Design, noti.pl. **4. Kredens Heritage**, 162 x 90 x 58 cm, Boca do Lobo, bocadolobo.com.

Total look w ogrodzie. Stuczna trawa sprawdzita się już w charakterze trwałych, niewymagających pielęgnacji nawierzchni. Odpowiednio przystryżone miękkie tworzywo pozwala tworzyć też wygodne meble, a nawet poduszki. Podpatrzone na www.m.indiamart.com.

ZIELEŃ

Świat kielkuje. **SZUMI I PACHNIE TRAWĄ, TAKŻE WE WNĘTRZACH. KOLOR WIOSNY USPOKAJA. NIE ZWIĘDNIE.** Okna otwarte na oścież!

wybór BOKA, JOANNA ZATORSKA

1. Poduszki Astro Turf, homedit.com. 2. Organiczna kreacja Loewe, kolekcja wiosna/lato 2023, proj. Jonathan Anderson, staij.com. 3. Obraz roślinny, 192 x 72 x 7 cm, Green Systems, green-systems.pl. 4. Lampa Ambienta, proj. Daniel Pouzet, coolhunting.com. 5. Kompostownik domowy Urbalive, Plastia, fide.pl. 6. Stół Planter, proj. Emily Wettstein, design-milk.com.

Cumulus Park

Dom rzetelny

cumulus-park.pl

Małgorzata Mirga-Tas
„Przeczarowując świat”,
Pawilon Polski na 59. La
Biennale di Venezia, 2022.

Monika Sosnowska „1:1”,
ekspozycja na Biennale 2007.

Ewa Kuryluk, „Ja, Biały Kangór
| I, White Kangaroo”, oficjalne
wydarzenie towarzyszące
Biennale 2022. **Wystawa**
„Niech szyją! Współczesna
polska rzeźba uszyta” towarzy-
szyła Biennale 2022. Na zdj.
prace Magdaleny Abaka-
nowicz i Ewy Dąbrowskiej.

SZTUKA TO WIĘCEJ NIŻ PLASTYCZNE PIĘKNO

Biennale w Wenecji, z historią sięgającą końca XIX wieku, jest jednym z tych wydarzeń, którego wyczekuje środowisko artystyczne oraz miłośnicy sztuki z całego świata. **HASŁO TEGOROCZNEJ EDYCJI BRZMI „FOREIGNERS EVERYWHERE / OBCOKRAJOWCY SĄ WSZĘDZIE”**. W Pawilonie Polskim zobaczymy projekt „Powtarzajcie za mną II” autorstwa kolektywu Open Group (Yuriy Biley, Pavlo Kovach, Anton Varga). Rozmawiamy z kuratorką wystawy Martą Czyż oraz z artystą Yuriyem Bileym.

rozmawiała **ZOFIA MAŁYSA-JANCZY**

Hasłem 60. Międzynarodowego Biennale Sztuki w Wenecji jest „Foreigners Everywhere / Obcokrajowcy są wszędzie”.

Projekt „Powtarzajcie za mną II”, który zobaczymy w Pawilonie Polskim, podejmuje tę tematykę, odwołując się do doświadczeń wojennych osób uchodźczych. Jakie konteksty wysuwają się w Waszym projekcie na pierwszy plan?

Yuriy Biley (Open Group): Pomysł na pracę z „dźwiękami wojny” pojawił się już w 2015 roku, ale dopiero w 2022, w czasie pełnoskalowej wojny Rosji przeciwko Ukrainie, zrealizowaliśmy jego pierwszą część. Nad drugą pracujemy teraz. Ważnym kontekstem dla tej pracy stało się doświadczenie milionów ludzi i uchodźców. Osób ze szczególnym doświadczeniem dźwięków wojny/broni, osób z różnych miast Ukrainy i osób, które tymczasowo mieszkają w różnych częściach świata.

Pierwszą część można opisać jako świeże/żywe wspomnienia, drugą – jako wspomnienia z dystansu, z bezpiecznego miejsca w kraju, który nie jest w stanie wojny. Obie mówią o pamięci, a konkretnie o pamięci trwającej wojny. Dobrą definicją jest tu „pamięć komunikatywna” – pojęcie, które opisuje część pamięci zbiorowej, opartej na przekazywaniu informacji od świadków do innych ludzi i trwającej przez trzy lub cztery pokolenia.

Temat „bezpiecznego miejsca” przenika wizualną stronę projektu. Pierwsza część została nakręcona we Lwowie, w obozie dla przesiedleńców wewnętrznych. Trudno nazwać to miejsce bezpiecznym. Pobyt w kraju objętym wojną kształtuje rozumienie „normalności” o miejscach wysokiego ryzyka dla życia i mniejszego ryzyka dla życia, ale generalnie cały kraj podczas wojny jest wielkim poligonem. Przeciwnostwem są te bezpieczne, ale też mające swoją specyfikę, lokalizacje w drugiej części – kręconej w Unii Europejskiej. To obozy, hotele, schroniska – tymczasowe miejsca dla osób uchodźczych, w których znaleźli się i uchodźcy wojenni z Ukrainy. **Marta Czyż:** Aplikując z projektem, nie wiedzieliśmy jeszcze o tytule Biennale. Nasuwały mi się wówczas dwie kwestie,

HASŁO BIENNALE 2024
INTENSIFYKUJE DYSKUSJĘ
O ZAKOŃCZENIU
WARTOŚCIOWANIA
LUDZI ZE WZGLĘDU
NA ICH POCHODZENIE
CZY MIEJSCE, GDZIE
MIESZKAJĄ. MUSIMY
PRZESTAĆ DZIELIĆ
OBYWATELI NA KATEGORIE,
A SZTUKA JEST
WAŻNYM ELEMENTEM
TWORZENIA WSPÓLNOT
PONADNARODOWYCH.

Marta Czyż – kuratorka Pawilonu Polskiego na 60. Międzynarodowej Wystawie Sztuki – La Biennale di Venezia, 2024. **Open Group** to kolektyw założony w 2012 roku we Lwowie przez sześciu ukraińskich artystów. Obecnie członkami grupy są: **Yuriy Biley, Pavlo Kovach i Anton Varga.**

które wplotły się w oficjalne hasło. Pierwsza to oddanie głosu uchodźcom – a włączanie osób spoza kolektywu jest stałym elementem praktyki Open Grup; druga to kuratorski gest reprezentowania ukraińskich artystów w Pawilonie Polskim w Giardini della Biennale. Znajdują się tam pawilony narodowe, ale Ukraińskiego nie ma. Jest za to Pawilon Rosyjski, co prawda w 2022 roku zamknięty i wygląda na to, że w tym roku też będzie.

Tytuł Biennale to szeroka dyskusja o zakończeniu wartościowania ludzi ze względu na ich pochodzenie, niezależnie od tego, gdzie mieszkają. To moment w historii, w którym musimy przestać dzielić obywateli na kategorie, a sztuka jest ważnym elementem tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

Na jakich poziomach inkluzywność wpisana w nazwę kolektywu będzie manifestować się w ramach wystawy „Powtarzajcie za mną II”?

Yuriy Biley: W naszej praktyce słowo „open” jest bardzo istotne. W wielu przedsięwzięciach artystycznych zapraszamy do współpracy różnych ludzi. Ich udział zależy od rodzaju projektu czy etapu powstawania, ale uczestnicy zawsze stają się jego współautorami. →